

Yritysvastuun yhteiskunnallinen ja liiketaloudellinen merkitys kasvaa. Taloudellisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistäminen, ympäristön suojeleminen ja kestävä kehitys ovat yhä useamman sijoittajan agendalla kärjessä.

Yritysvastuun raportointi

Suomessa alkumetreillä

TEKSTI // **TAINA KIVELÄ** KUVAT // **VEIKKO SOMERPUR**

MIKAEL NISKALAN mielestä vastuullisuus luo perustan pitkän aikavälin kannattavuudelle ja yrityksen arvon kasvulle.

– Yrityksen arvo samoin kuin yritysvastuu määritellään usein vielä suppeasti. Molemmat ovat kuitenkin monimuotoisia ja laajoja käsitteitä, jotka muuttuvat ajan funktiona, hän sanoo.

Esimerkiksi brändin, maineen, osamisen ja ympäristövastuun vaikutus on aikaisempaa suurempi.

Yrityksen arvon kaikki tekijät tulisi tehdä näkyväksi. Tehtävä ei ole helppo, sillä eri sidosryhmät tarvitsevat erilaisia tietoja. Sijoittajilla, henkilöstöllä, asiakkailla ja muilla yhteistyökumppaneilla on kullakin omat kiinnostuksen kohteensa. Viranomaiset huolehtivat paitsi omasta myös muiden sidosryhmien tiedontarpeesta.

Niskalan mukaan yritysvastuussa ja sen raportoinnissa tulisi huomioida koko arvoketju raaka-aineiden alkupeiristä lopputuotteiden jakeluun. Ei riitä, että esimerkiksi työolot ovat omassa yrityksessä kunnossa. Vastuullinen yritys on selvillä myös sopimuskumppaneidensa työoloista ja tekee päätöksiä tämän tiedon perusteella.

– Yritysvastuuasiat ovat monissa suomalaisissa yrityksissä varsin hyvällä tolalla, mutta niiden raportoinnissa on vielä paljon parantamisen varaa, kertoo Niskala. Hän perustaa arvionsa pitkään kokemukseen yritysvastuun akateemisenä tutkijana ja neuvonantajana.

Oikea suunta

PwC:n vuosittainen yritysvastuubarometri kertoo myös hyvästä kehityssuunnasta. Tutkituista 568 suomalaisesta yri-

– Vastuullisuus luo perustan pitkän aikavälin kannattavuudelle ja yrityksen arvon kasvulle, Mikael Niskala uskoo.

Yritysvastuu kannattaa integroida tilinpäätökseen

MIKAEL NISKALAN mielestä valmistaja ja hyvin toimivaa raportointijärjestelmää pitää hyödyntää, kun yrityksille annetaan uusia velvoitteita.

– Tilinpäätös sopii yritysvastuun esittämiseen hyvin. Ammattitaitoisten tilintarkastajien varmennus lisää raportoinnin uskottavuutta. Raportoitavien tietojen ja varmennuksen täytyy kuitenkin olla selkeästi standardoituja, ja prosessin valvonta pitää hoitaa hyvin.

Raportointivelvoitteisiin esitetty laajennusta

Ympäristö- ja henkilöstöasiat kuuluvat jo nyt kaikille suomalaisille yrityksille pakolliseen tilinpäätösinformaatioon. EU:n tilinpäätösdirektiivin ehdotetaan muutosta, joka laajentaa yli 500 henkilön yritysten raportointia ihmisoikeuksiin sekä korruption ja lahjonnan torjuntaan.

Niskala pitää esitettyä kokorajasta onnistuneena. Hän arvioi, että laajen-

nettu velvoite koskisi Suomessa noin 300 yritystä. PwC:n viimeisen selvityksen mukaan vapaaehtoisesti raportoivia yrityksiä on 157, ja näistä alle 500 henkilöä työllistäviä on noin kolmannes. Ehdotuksen toteutuminen siis vähintään kolminkertaistaisi yritysvastuusta raportoivien joukon Suomessa.

Ehdotuksen mukaan yritysvastuusta tulee laatia tilinpäätökseen erillinen lausunto, non-financial statement. Lausuntoa ei tarvita, mikäli yritys raportoi vastaavat tiedot muulla tavoin.

Niskala ei usko, että pakottava sääntely saisi yritykset luopumaan omaehtoisesta raportoinnista. Tätä on esitetty perusteena direktiiviehdotusta vastustaville kannanotoille. Myös kustannusten kasvua pelätään.

– Liiketoiminnan hyöty eli pitkän aikavälin kannattavuuden paraneminen kompensoi mahdollisen raportointikustannusten kasvun. Muutos vapaaehtoi-

sesta pakolliseen raportointiin ei välttämättä kasvata kuluja siirtymävaiheen jälkeen.

Huomio olennaiseen

– On erittäin hyvä, että sääntely määrittää raportoinnille ja varmennukselle yhteisen minimin. Jokaisen yrityksen etu on jatkossakin varmistaa, että minimin lisäksi kaikki muut liiketoiminnan ja sidosryhmien kannalta olennaiset yritysvastuuasiat raportoidaan avoimesti, Niskala painottaa.

Sääntelyn haasteena on yritysvastuun monimuotoisuus. Olennaiset asiat vaihtelevat liiketoiminnan, toimialan ja maantieteellisen sijainnin mukaan.

– Ehkä direktiivin pitäisi yksityiskohtien sijaan standardoida prosessi, jolla varmistetaan se, että olennaisuus ohjaa sekä yritysvastuun hoitamista että raportointia, pohtii Niskala.

tyksestä yritysvastuuraportin vuodelta 2012 laati reilu neljännes, 157 yritystä. Vastaava luku vuodelta 2009 oli 121.

Yritysvastuuraportoinnin tunnetuin suositus Global Reporting Initiative, GRI, on Suomessakin yleisimmin käytetty viitekehikko. GRI uudistui touko-kuussa. Niskala pitää uutta G4-ohjetta edeltäjänsä helppokäyttöisempänä, lisäksi se tukee paremmin liiketoimintaa.

– Tärkein muutos on se, että olennaisuus ohjaa raportointia. Myös hallituksen vastuun ja varmennuksen roolin korostaminen sekä toimitusketjun hallinta ovat tervetulleita lisäyksiä ja täsmennyksiä.

Aikaisemmin raportit jaettiin kolmeen ryhmään, jotka määrittivät mitareiden eli indikaattoreiden määrän pe-

rusteella. C-ryhmässä mittareita esitettiin vähintään 10, B-ryhmässä 20 ja laajimmassa A-ryhmässä kaikki pääindikaattorit, joita oli noin 50.

– Jako oli mekanistinen, ja ryhmien nimet arvottivat asioita harhaanjohtavasti, kertoo Niskala.

Uuden ohjeen mukaan ensin seulotaan mahdollisten raportoitavien asioiden suuresta joukosta olennaisimmat. Näitä ovat ne, joiden liiketoiminnallinen merkitys ja sidosryhmien kiinnostus ovat suuria. Näistä asioista arvioidaan ja raportoidaan GRI-mittariston mukaiset asiat. Muitakin asioita toki seurataan ja valvotaan edelleen.

PwC:n selvityksestä käy ilmi, että lähes puolet suomalaisista raportin laati-

neista yrityksistä on jo nyt huomioinut olennaisuuden tavalla tai toisella.

Joka yrityksellä yksilöllinen raportti

Globaalin yrityksen yritysvastuun agenda on pitkä ja monipuolinen, joten raportoitavien asioiden perusteltu valinta ja arvoitus helpottavat tietojen hyödyntämistä.

Kehittyneissä maissa vastuullisen liiketoiminnan painopisteinä ovat usein talouskasvu ja kilpailukyvyyn vahvistaminen sekä henkilöstön hyvinvoinnin parantaminen. Kehittyvät taloudet painis-kelevat meitä enemmän esimerkiksi saastumiseen ja luonnonvarojen tuhlaamiseen, ihmisoikeuksiin sekä korruptioon ja lahjontaan liittyvien ilmiöiden kanssa.

UUDISTUNUT
GRI ON ENTISTÄ
HELPPOKÄYTTÖISEMPI
JA TUKEE PAREMMIN
YRITYKSEN
LIIKETOIMINTAA.

– Maanomistuksen epäselvyydet, energian ja veden riittävyteen liittyvät ongelmat sekä globaalien yritystoiminnan vaikutukset paikalliseen yhteisöön ovat kehittyvien talouksien yritys vastuun erityispiirteitä, täydentää Niskala.

– Tärkeätä ei ole mittareiden määrä, vaan mitattujen asioiden laatu ja tuotetun informaation lisäarvo sidosryhmille. Jokaisen yrityksen raportti on erilainen, koska yritykset ja niiden toimintaympäristöt ovat erilaisia. Prosessi on silti kaikille sama.

Niskalasta on kohtuullista edellyttää, että kaikilla hallituksen jäsenillä on riittävät perustiedot yritys vastuusta, lisäksi vähintään yhden jäsenen pitäisi olla hyvin perehtynyt asiaan.

– Riippumaton varmennus lisää uskottavuutta ja parantaa eri yritysten vertailtavuutta, jatkaa Niskala uuden ohjeistuksen etujen arviointia.

Osaksi strategiaa

GRI-ohjeen haitoista Niskala mainitsee, että pahimmillaan yritys vastuuraportointi on välttämätön paha, liiketoiminnasta erillinen harjoitus, johon käytetyt voimavarat minimoidaan.

– Parhaimmillaan yritys vastuun on osa strategiaa, liiketoimintaa ja hyvää hallintoa. Sen vaikutukset ovat pitkällä aikavälillä luettavissa tuloslaskelman viimeiseltä riviltä. Hyvin hoidettu yritys vastuun parantaa liiketoiminnan tulosta ja huonosti hoidettu heikentää.

Suomalaiset yritykset ovat tässä hyvällä polulla. PwC:n selvityksen mukaan yli 40 prosenttia niistä 157 yrityksestä, jotka laativat raportin, näkevät yritys vastuun olennaisena osana liiketoimintastrategiaa. Lähes puolet on määritellyt olennaisuuden liiketoiminnan näkökulmasta ja melkein 70 prosenttia on asettanut vastuullisuusvaateita toimitusketjulle.

Toki raportoitvien joukko voisi olla huomattavasti suurempi, ja optimilaa tu on monilla vielä kaukana.

– Yritys vastuun on vielä uusi asia. Olemme saaneet maratonilla hyvän lähdön, ja nyt täytyy varmistaa, että pääsemme maaliin saakka, Niskala kannustaa. □